

Hetek óta folyik lapunk hasábjain az orvosképzés reformjáról az elmélkedés. Azt hiszem, hogy a kérdést minden oldalról megvilágították a hozzászólások. Apró eltérésektől eltekintve kitűnt meggyőző egyértelműséggel, hogy a mai rendszer teljesen csődöt mondott. Kudarczot vallott főleg azért, mert nem gyakorlati oktatás volt. Nagyon találóan írta egyik német orvosi lap, hogy az asztalos nem a fa szöveti szerkezetéből tanulja meg, melyik alkalmas a megmunkálásra, erre vagy arra az alkalmazásra, hanem a pusztán gyakorlat során. Nekünk is arra kell törekednünk, hogy gyakorlat útján élő, lüktető tapasztalattá tegyük mindazt, a mit a gyakorló orvosnak tudnia kell. Elméletből annyit kapjon, a mire szüksége van tapasztalatainak egybefűzésére, észlelése alatt lefolyó jelenségek megértésére. Ha így fogunk tanítani – és ily tanítás csak a betegség mellett tehát csakis legmesszebbmenő decentralisatio jegyében történhetik – akkor a vizsgák is elvesztik minden izgató hatásukat és a legkivált lutri jellegüket. Más helyütt fejtettem ki, hogy a vizsgákat különösen a gyakorlati tárgyakkól úgy kell megreformálni, hogy egyrészt két-két vizsgáló, kiknek egyike erre alkalmas gyakorló orvos legyen, együttesen szerezzon meggyőződést arról, hogy a jelölt megfelel-e a képesítésnek, másrészt a vizsgák ne álljanak néhány kérdés gyors elintézéséből, hanem úgy, mint Németországban több napon át adjanak alkalmat a vizsgálónak a jelölt jártasságának alapos és több irányú, tehát igazságos megösmérésére. Ha a tanítást kellőképp decentralisáljuk, úgy el fog ülni a most dívó túlekedés a deconturáért, melyet csak a habilitatio körül végbemenő igazságtalanság mul felül. Mintegy természetes kiváltás útján fog kiderülni az, ki való tanárnak? A sokat ócsárolt fiatalság csalhatatlan szimattal érzi meg, kitől tud tanulni, ki szenteli tehetségét oktatásuknak. És így nem mellékvágányról, hanem vox populi alapján jutnak majd tanszékekhez jövő tanáraink.

λ [Lévy Lajos]

* * *

Kell-e az egyetemen a psychoanalysisist tanítani?*

Sigmund Freud prof.-tól.

Azt a kérdést, hogy a psychoanalysisist az egyetemen tanítsák-e, két oldalról lehet megvilágítani; az analitikus szempontjából és az egyeteméből.

1. Az analitikusnak csak elégtételére szolgálna, ha az egyetemi oktatás a psychoanalysisist felvenné körébe, de ő maga az egyetemet nélkülözheti, a nélkül, hogy kárát vallaná. A theorikus útmutatást, a melyre szüksége van, meg-

* Forrás: *Gyógyászat*, 1919, 59. évf., 13. sz., 192.

találja az irodalomban és még behatóbban a psychoanalytikai egyesületek ülésin, továbbá régibb és tapasztalt egyesületi tagokkal való személyes érintkezésben. Gyakorlati tapasztalatokat önanalysisén kívüli esetek kezelésével nyerhet, elismert psychoanalytikus vezetése és felügyelete mellett.

Épen az egyetemről való kirekesztés teremtette meg ezt a szervezkedést. A mennyiben e kizárás továbbra is fennmaradna, úgy ez a berendezkedés kétségtelenül ezentúl is jól be fog válni.

2. Az egyetem szempontjából arról van szó, hogy egyáltalán el akarja-e ismereni e psychoanalysis jelentőségét az orvosnak és a tudomány emberének kiképzésére? Ha ezt megteszi, úgy gondoskodnia is kell arról, miként illessze be a tanítás keretébe.

A psychoanalysis jelentősége az orvosi és az egyetemi studium egészére nézve kötelező pontokon nyugszik:

a) Joggal emelték az orvoscépzés ellen az utolsó évtizedekben azt a kifogást, hogy a hallgatót egyoldalulag az anatomia, physika és chemia terén tájékoztatja és elmulasztja őt arra reávezetni, mily fontosak a lelki tényezők a különböző életjelenségekben, a betegségekben és az orvosi kezelésben. A képzésnek ez a fogyatékosága utóbb az orvos megdöbbsentő hiányának bizonyul. És ez nemcsak abban nyilvánul meg, hogy nem érdeklődik az egészséges és beteg ember életének legeslegérdekesebb problémái iránt, hanem egyenesen ügyetlenné teszi a beteg kezelésében, a kire minden kuruzsló és gyógyművész nálánál nagyobb hatással tud lenni.

Ez az érezhető hiány már régen kívánatosá tette, hogy a tantervbe az «orvosi psychologia» collegiuma felvétessék. Azonban a míg ez az előadás az iskolai lélektanra vagy a részletkérdésekkel foglalkozó kísérleti lélektanra támaszkodott, nem adhatta meg a medikusnak azt, a mire szüksége van, nem hozta őt közelebb az életnek és hivatásának követelményeihez és ezért nem is állandósult a tantervben.

Psychoanalytikai előadás meg tud felelni e követelménynek. Bevezető részében, mielőtt a tulajdonképeni psychoanalysisről szólna, részletesen kellene tárgyalnia a minden psychotherapia alapját képező vonatkozásokat a testi és lelki élet között, a suggestiót minden formájában és rá kellene vezetnie arra, hogy a psychotherapia betetőző befejezését a psychoanalysisban nyerte el. A psychoanalysis minden más rendszernél inkább hivatott arra, hogy orvostanhallgatóknak való lélektant tanítson.

b) További feladata psychoanalysisnek az lenne, hogy a psychiatria tanulmányára előkészítsen. A psychiatria mai formájában tisztára leíró; a tanulóval a kórképek sorozatát és arra képesíti őt, hogy felismerje ezek közül a gyógyíthatatlanokat és a közveszélyeseket. Az orvosi tudás többi ágához csak az organikus atologia és az anatómiai lelet tekintetében kapcsolódott hozzá. Észleléseinek anyagát egyáltalán meg nem értheti Erre csakis a lélek mélységeit kutató psychologia (Tiefenpsychologie) vállalkozhat.

Értesüléseim szerint Amerikában felismerték, hogy a psychoanalysis, mint a «mélypsychológiának» első kísérlete, a psichiatria eddig megoldatlan részét sikerrel veszi munkába. Ezért Amerikában már sok orvosi iskolában tartanak psychoanalytikai előadásokat, bevezetést a psichiatriába.

A psychoanalytikai oktatásnak két fokozatban kellene végbemennie; elemi cursus formájában az összes orvostanhallgatók számára és specialis előadás-sorozatba elmeorvosok számára.

c) A psychoanalysis a lelki folyamatok és szellemi műveletek vizsgálatában különleges módszerét követi, mely nemcsak kóros lelki működésre, hanem művészi, philosophiai és vallási problémák megoldására is alkalmazható és így már több új szempontot és értékes felvilágosítást nyújtott az irodalomtörténet, mythologia, culturtörténet, vallásphilosophia terén stb. Az általános psychoanalytikai előadásokat tehát e tudományszakok hallgatói részére is hozzáférhetőkké kellene tenni. E tudományágak megtermékenyítése analytikus eszmék által az *universitas literarum* értelmében szorosabb kapcsolatot teremtene az orvostudomány és a philosophiában összefoglalt tanulmányszakok között.

Összefoglalásképpen azt kell mondanunk, hogy az egyetem csak nyerhet azáltal, hogy a psychoanalysis oktatását programjába felveszi. Ez az oktatás csak dogmatikus-kritikus módon, theoretikus előadás útján történhetik. Bemutatásnak vagy kísérletnek csak nagyon szűk teret enged **A psychoanalysis oktatójának kutatás céljaira elegendő egy ambulatorium, mely u. n. idegesek személyében anyaghoz juttatja. A psichiatria lélekemelő műveléséhez elmeosztályra is volna szükség.***

Számolnunk kell azzal az ellenvetéssel, hogy így az orvostanhallgató sohasem fog rendes psychoanalysisist tanulni; ez így is van, ha az analysis practikus művelésére gondolunk. Azonban elég, ha az analysisből és *tőle* tanulnak valamit. Az egyetemi oktatás az orvostanhallgatót kész műtősebésszé sem avatja. Senki a ki a sebészetet választja hivatásának, térhet ki az elől, hogy további kiképzésétől valamely sebészeti intézetben való több évi működéssel ne gondoskodják.

[Ferenczi Sándor fordítása]

* E két kiemelt mondattal egészítette ki Ferenczi Sándor Freud írását, Freud utólagos engedélyével. Lásd Sigmund Freud–Ferenczi Sándor: *Levelezés*. II/2. kötet, 230.